

Sygn. akt III AUa 838/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SA Agnieszka Ambroziak

Sędziowie: Sędzia SA Ewa Stryczyńska (spr.)

Sędzia SO del. Anita Górecka

Protokolant: protokolant Eryk Nersisyan

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 grudnia 2020 r. w W.

sprawy L. S.

przeciwko Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w W.

o wysokość emerytury wojskowej

na skutek apelacji L. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 28 listopada 2018 r. sygn. akt XIV U 1619/18

I. oddała apelację;

II. zasądza od L. S. na rzecz Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w W. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

Ewa Stryczyńska Agnieszka Ambroziak Anita Górecka

Sygn. akt III AUa 838/19

UZASADNIENIE

L. S. wniósł odwołanie od decyzji z 9 marca 2018r. Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w W., wydanej na podstawie art. 31 ustawy z 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2017r., poz. 2225 ze zm.), w której organ ustalił od 1 marca 2018r. zwaloryzowaną wysokość emerytury wojskowej w kwocie 3.401,08 zł. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że do ustalenia wysokości emerytury uwzględniono: dotychczasową wysokość emerytury 3.302,66 zł, wskaźnik wysokości waloryzacji 102,98%, co dało kwotę 3.401,08 zł.

W odwołaniu od tej decyzji L. S. wniósł o jej uchylenie i zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego, zarzucając organowi rentowemu rażąco naruszenie następujących przepisów:

- art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez ponowne wydanie decyzji o waloryzacji emerytury wojskowej (nr świadczenia (...)) z 9 marca 2018r. przez Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego, na podstawie art. 5 sprzecznego

z konstytucyjną zasadą praworządności, łamiącego zasady demokratycznego państwa prawa, a także wynikającej z niej ochrony praw nabytych;

- art. 30 Konstytucji, przez ponowne wydanie decyzji o waloryzacji emerytury na podstawie art. 31 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, sprzecznych z konstytucyjną zasadą ochrony godności człowieka;

- art. 31 Konstytucji, przez ponowne wydanie decyzji o waloryzacji emerytury wojskowej na podstawie art. 31 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, sprzecznych z konstytucyjną zasadą proporcjonalności;

- art. 64 Konstytucji, przez ponowne wydanie decyzji na podstawie przepisów ww. ustawy, sprzecznych z konstytucyjną zasadą proporcjonalności przy ochronie prawa własności;

- art. 67 ust. 1 Konstytucji, przez ponowne wydanie decyzji na podstawie przepisów ww. ustawy, sprzecznych z konstytucyjnym prawem do godnego zabezpieczenia społecznego

- art. 14 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności przez naruszenie zakazu dyskryminacji;

- art. 1 Protokołu dodatkowego 1 do Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonego w Paryżu 20 marca 1952r. i ratyfikowanego przez Polskę 10 lipca 1994r. (Dz.U. z 1995r. Nr 36, poz. 175), przez wydanie decyzji o waloryzacji emerytury wojskowej na podstawie art. 31 ww., sprzecznej z zasadą proporcjonalności przy ochronie mienia zawartej w tym protokole oraz przez wydanie decyzji na podstawie przepisów, co do których nie sposób jest stwierdzić ponad wszelką wątpliwość, że zostały w rzeczywisty sposób uchwalone;

- art. 2, art. 7, art. 61 ust 1 i 2, art. 95 ust 1, art. 96 ust. 1, art.104, art.106, art.109 ust.1, art. 199 i art. 120 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przez wydanie decyzji o waloryzacji emerytury wojskowej na podstawie art. 31 ww. ustawy, jako niezgodnej z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej;

- art. 1 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE C 83 z 30.03.2010), zwanej dalej: „Kartą” albo „KPP”, przez ponowne wydanie decyzji o waloryzacji emerytury wojskowej (nr świadczenia (...)) z 9 marca 2018r. przez Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego, na podstawie art. 31 ww. ustawy, sprzecznych z wynikającą z Karty zasadą godności każdego człowieka;

- art. 17 Karty, przez ponowne wydanie decyzji o waloryzacji emerytury na podstawie art. 31 ww. ustawy, sprzecznych z wynikającą z Karty zasadą proporcjonalności chronionej przez prawa własności;

- art. 20 Karty, przez ponowne wydanie decyzji w sposób sprzeczny z wynikającą z Karty równości wobec prawa, gdyż wszyscy są równi wobec prawa;

- art. 25 Karty, przez ponowne wydanie decyzji sprzecznej z wynikającą z Karty zasadą szacunku do osób w podeszłym wieku i prawem do godnych życia oraz uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym;

- art. 26 Karty, przez ponowne wydanie decyzji sprzecznej z wynikającym z Karty prawem do korzystania ze środków mających zapewnić samodzielność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społecznym;

- art. 34 ust 1 Karty, przez ponowne wydanie decyzji sprzecznej z wynikającym z Karty prawem do świadczeń z zabezpieczenia społecznego, zapewniających ochronę w przypadkach podeszłego wieku.

Odwołujący się w uzasadnieniu odwołania podniósł, że Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w W. z urzędu dokonał waloryzacji (nr świadczenia (...)) jego emerytury wojskowej. Powyższa decyzja została wydana na podstawie art. 31 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin i ustalił nową wysokość emerytury wojskowej od 1 marca 2018r. roku w wysokości 2.792,98 zł. Do obliczenia tej wysokości został przyjęty wskaźnik waloryzacji w wysokości 102,98 %. Odwołujący się zarzucił organowi rentowemu naruszenie

prawa materialnego przez błędne zastosowanie oraz nie zgadza się z sposobem waloryzacji swojej emerytury, które wynika z art. 6 w brzmieniu nadanego przez art. 159 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013r. poz. 1440 ze zm.), zgodnie z którym emerytury i renty (wojskowe) podlegają waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych w przepisach o emeryturach i rentach Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W związku z powyższym żądał, aby jego emerytura była waloryzowana, ale według poprzedniego brzmienia tego artykułu i w konsekwencji na podstawie zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 18 listopada 1994 roku w sprawie szczególnych zasad waloryzacji emerytur i rent wojskowych (Dz. U. Nr 126, poz. 625). Przedmiotowa decyzja została wydana w oparciu o przepisy, które są niezgodne z Konstytucją, Konwencją oraz prawem Unii Europejskiej, w szczególności Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Odwołujący się rozpoczynając służbę zawarł z Państwem Polskim swoistą umowę społeczną w sprawie przebiegu służby i uprawnień do świadczeń emerytalno -rentowych po jej zakończeniu. Ustawodawca zrównał byłych żołnierzy z innymi podmiotami, korzystającymi z powszechnego systemu emerytalnego, co prowizorycznie świadczy o pozostawieniu przywilejów, ale spycha ich do pozycji zdecydowanie poniżej systemu emerytalnego, jaki został mu obiecany w czasie służby, jak i w chwili przechodzenia przez niego na emeryturę.

Zdaniem odwołującego się przepisy ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin naruszają postanowienia zawartej przez odwołującego się umowy z Państwem Polskim, co w konsekwencji świadczy o wycofaniu się przez państwo z obietnicy uzasadnionego i sprawiedliwego zabezpieczenia emerytalnego w stosunku do osób pełniących służbę wojskową często z narażeniem zdrowia i życia. Godzi to w zasadę demokratycznego państwa prawnego oraz zasadę sprawiedliwości społecznej zapisaną w art. 2 Konstytucji i wynikającą z niej ochronę praw słusznie nabytych. Takie działanie ustawodawcy oraz organu narusza w ocenie odwołującego się jego godność, dyskryminuje go oraz narusza jego prawa, chronione m.in. przepisami art. 30 i 32 Konstytucji. Przedmiotowe przepisy ustawy godzą w elementarne zasady państwa prawnego, a w szczególności zasadę zaufania obywateli do państwa i stanowiącego przez nie prawa, zakaz retroakcji, czyli wstecznego działania prawa, zasadę ochrony praw słusznie nabytych (art. 64 ust. 2 Konstytucji), zasadę równości wobec prawa (art. 32 ust 1 i 2 Konstytucji) „zasadę proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji), prawo do zabezpieczenia społecznego Po osiągnięciu wieku emerytalnego (art. 67 ust. 1 Konstytucji), zasadę przyzwoitej legislacji i zaufania do działań władzy publicznej oraz zasadę niedyskryminacji w życiu politycznym, społecznym oraz gospodarczym.

Odwołujący się podniósł, że jako były żołnierz służb państwowych, przechodząc na emeryturę nabył prawo do świadczeń emerytalnych na podstawie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin ustanowionej przez niepodległe władze Rzeczypospolitej Polskiej. Uzyskał on przywilej waloryzacji w takim samym stopniu i terminie, w jakim następuje wzrost uposażenia zasadniczego żołnierzy zawodowych pozostających w służbie i zajmujących analogiczne stanowiska. Zdaniem odwołującego się powoływane przepisy ustawy są niezgodne z zasadą ochrony praw nabytych wyrażoną w art. 2 Konstytucji, albowiem arbitralnie, bez uzasadnienia, pozbawia ona świadczeń osobę, która uzyskała je w sposób przewidziany przepisami prawa. Aktualne brzmienie art. 6 zasadę zaufania obywatela do państwa wyrażoną w art. 2 Konstytucji. Zgodnie z art. 5 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin zasadą bezwzględnie obowiązującą jest, że podstawę wymiaru emerytury żołnierza zawodowego stanowi wysokość uposażenia otrzymywanego w dacie zwolnienia ze służby (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 26 stycznia 1996r., sygn. III AUa 42/96). Użyte w art. 5 określenie „należne wynagrodzenie na ostatnio zajmowanym stanowisku" oznacza wynagrodzenie na stanowisku rzeczywiście pełnionym bez względu na jego wyznaczenie rozkazem personalnym i przez okres wykluczający doraźność w pełnieniu rzeczywistych zadań w ramach zajmowanego stanowiska (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 28 października 1994r., sygn. III AUa 293/94). W ocenie odwołującego się nowelizacja ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin nie uczyniła zadość konstytucyjnym zasadom sprawiedliwości społecznej i równości wobec prawa. W jego ocenie ustawodawca nie kieruje się zasadą równości i sprawiedliwości nawet mimo tego, że żołnierz pełnił służbę w czasie panowania systemu totalitarnego. Ograniczona wysokość świadczenia emerytalnego pogarsza warunki egzystencjalne osób, które nabyły prawo do tych świadczeń na podstawie wcześniej obowiązujących przepisów. Ustawodawca wprowadzając „elastyczne" rozwiązania prawne, które miały zapewnić sprawiedliwość społeczną por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 października 2005r., sygn. P 13/04)

w ocenie odwołującego są niesprawiedliwe i nieuczciwe wobec obywateli, którzy pełnili służbę wojskową na rzecz państwa polskiego oraz z należytą starannością wywiązali się z ciężącego na nich obowiązku obrony terytorialnej państwa, a państwo polskie mimo złożenia obietnicy zabrało im część przyznanego prawa do godnej emerytury. Trybunał Konstytucyjny w ww. wyroku z 24 października 2005r. stwierdził, że istnieje ze strony ustawodawcy nakaz jednakowego traktowania podmiotów prawa w obrębie określonej klasy (kategorii). Obniżenie sposobu waloryzacji emerytury jest w jego ocenie niesprawiedliwe. Wcześniejsze wyliczenie emerytury w jego ocenie nie było w żaden sposób faworyzujące. Odwołujący się, jak i inni żołnierze pełniąc służbę wojskową zagrożeni byli niebezpieczeństwem, które spotkać ich mogło podczas wyczerpujących szkoleń poligonowych, posługiwaniem się skomplikowanej techniki wojskowej, skoków spadochronowych, strzelania z różnego rodzaju broni, posługiwania się materiałami wybuchowym, jazdą ciężkimi opancerzonymi wozami, podczas misji pokojowych poza granicami Polski, jak i podczas wykonywania innych poleceń przełożonych. W tym stanie faktycznym, obniżenie świadczeń emerytalnych świadczy o niedotrzymaniu zobowiązań ze strony Państwa wobec żołnierzy. W rezultacie jego służba doprowadziła do utraty prawa do pobierania świadczenia w wysokości, którą wcześniej obiecano. W związku z powyższym, brak jest podstaw, aby wyłącznie ze względu na służbę przed 1 sierpnia 1990r. pozbawiać odwołującego się możliwości uwzględnienia przy ustalaniu wysokości należnej emerytury służby na rzecz Państwa Polskiego. Po tej dacie, w wymiarze wynikającym z prawa obowiązującego w chwili nabycia poszczególnych uprawnień. Takie postępowanie jest niezgodne z dotychczasowym rozumieniem zasady ochrony praw nabytych ustalonym w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, który stwierdził, że chodzi o zakaz arbitralnego znoszenia lub ograniczania praw podmiotowych, zarówno osobom publicznym, jak i występującego w obrocie prywatnym (por. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 17 lutego 1999r., Ts. 154/98, OTK ZU Nr 2(24) s. 191, wyrok z 10 lipca 2000r. (SK 21/99, OTK ZU Nr 5(35)2000). Reasumując przepisy ustawy pozostają w skrajnej sprzeczności z przyjętymi przez Polskę zobowiązaniami prawnymi – międzynarodowymi, w tym z postanowieniami Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, sporządzonej w Rzymie 4 listopada 1993 roku (Dz. U. Nr 61, poz. 284 z 1993r.). Przepisy, na podstawie których została wydana decyzja o waloryzacji emerytury wojskowej naruszają w szczególności zawartą w preambule Konwencji zasadę rządów prawa, art. 6 Konwencji (prawo do rzetelnego procesu sądowego, art. 7 Konwencji (zakaz karania bez podstawy prawnej), art. 13 Konwencji (prawo do skutecznego środka odwoławczego), art. 14 Konwencji (zakaz dyskryminacji), art. 1 Protokołu dodatkowego nr 1 do Konwencji Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Odwołujący się zwrócił uwagę na wyrok Sądu Najwyższego z 25 lipca 2003r., w którym stwierdzono, że „nie jest możliwe odmówienie zastosowania przepisu w danej sprawie bez uprzedniego generalnego stwierdzenia, że przepis ten jest sprzeczny z Konstytucją. W argumentacji zawartej w uzasadnieniu tego wyroku podnosi się w szczególności, że odmowa zastosowania przepisu w sprawie ma takie znaczenie, że sąd stwierdziwszy niekonstytucyjność danego przepisu, uwzględnia ten fakt przy orzekaniu o indywidualnym stosunku prawnym będącym przedmiotem oceny w rozpoznawanej sprawie a jego pogląd nie jest wiążący dla innych sądów orzekających w analogicznych sprawach. W sytuacji niekonstytucyjności ustawy, a za taką należy uznać regulacje na podstawie, których została wydana decyzja, Sąd zobowiązany jest wydać rozstrzygnięcie opierając się o przepisy Konstytucji, a w konsekwencji, pomijając przepisy niezgodne z Konstytucją oraz umowami międzynarodowymi, powinien wydać orzeczenie z pominięciem tych przepisów.

Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w W. wniósł o oddalenie odwołania od zaskarżonej decyzji oraz zasądzenie kosztów zastępstwa prawnego. Organ emerytalny podniósł, że decyzja dotyczy waloryzacji emerytury odwołującego się, a nie ponownego ustalenia wysokości emerytury wojskowej. Podniósł, że odwołujący się zarzucił organowi emerytalnemu naruszenie prawa materialnego przez błędne zastosowanie art. 6 wojskowej ustawy emerytalnej w brzmieniu nadanym mu od 1 stycznia 1999r., zgodnie z którym emerytury i renty wojskowe podlegają waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych w przepisach ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Odwołujący się żądał, aby jego emerytura była waloryzowana zgodnie z art. 6 wojskowej ustawy emerytalnej w brzmieniu dotychczasowym, tj. do 31 grudnia 1998r. W tym celu odwołujący się przytoczył orzecznictwo sądowe z lat 90-ych oraz szereg wyroków Trybunału Konstytucyjnego, wskazując na łamanie prawa, a szczególnie praw nabytych osób, które nabyły prawa do świadczeń emerytalnych na podstawie wcześniej obowiązujących przepisów. Organ emerytalny podniósł, że obecny stan prawny dotyczący waloryzacji świadczeń emerytalno - rentowych usankcjonował wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 20 grudnia 1999r., sygn. K 4/99, który stwierdził, że przepisy nowelizujące, tj.

art. 159 pkt 1 i art. 160 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS są zgodne z art. 2 Konstytucji RP. W ten sposób w miejsce dotychczasowej waloryzacji uposażeniowej została wprowadzona waloryzacja cenowa, mniej korzystna dla emerytów wojskowych. Aktualnie, kwestię waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych reguluje art. 6 wojskowej ustawy emerytalnej w brzmieniu nadanym mu od 1 stycznia 1999r. W związku z powyższym zaskarżona decyzja jest zgodna z obowiązującymi przepisami.

Wyrokiem z 28 listopada 2018r. Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie L. S. od decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w W. z 9 marca 2018r. Nr (...) i zasądził od L. S. na rzecz Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w W. kwotę 180,00 zł złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalając stan faktyczny błędnie wskazał, że sprawa dotyczy S. Ż., podczas gdy rozpoznawał odwołanie od decyzji waloryzacyjnej L. S.. Błąd ten nie odnosił się jednak do meritum sprawy, a jedynie dotyczył rysu historycznego odnoszącego się do nabycia prawa do świadczenia. Prawidłowe były też podstawowe dane dotyczące decyzji, na podstawie których L. S. nabył prawo najpierw do renty inwalidzkiej, a następnie do emerytury.

Tytułem jedynie uporządkowania tych danych należy wskazać, że L. S. decyzją z 11 kwietnia 1991 r. Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w W. wydaną na podstawie ustawy z dnia 16 grudnia 1972 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 1983 r. nr 29 poz. 139 ze zm.) uprawniony został do wojskowej renty inwalidzkiej, z tytułu 3 grupy inwalidztwa w związku ze służbą wojskową. Następnie na podstawie decyzji z dnia 17 lutego 1997 r. Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w W. na podstawie ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 1994 r. nr 10 poz. 36 ze zm.) odwołujący się został uprawniony do emerytury wojskowej. Podstawa wymiaru świadczenia obliczona została za 17 lat wysługi emerytalnej. Świadczenie kilkakrotnie podlegało waloryzacji (decyzje k.10, k.45 a.e.).

Decyzją z 9 marca 2018r., której dotyczy niniejsza sprawa dokonano kolejnej waloryzacji świadczenia L. S., na podstawie art. 31 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2017r., poz. 2225 ze zm.). W piśmie z 20 listopada 2018r. odwołujący się wniósł o zmianę w całości decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w W. z 9 marca 2018r., przez zwaloryzowanie wysokość wojskowej emerytury na podstawie art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w brzmieniu pierwotnym na podstawie zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z 18 listopada 1994r. w sprawie szczególnych zasad waloryzacji emerytur i rent wojskowych (Dz.U. Nr 126, poz. 625 ze zm.). W ocenie odwołującego się wbrew stanowisku organu emerytalnego przedmiotowa decyzja została wydana na podstawie przepisów, które są niezgodne z Konstytucją, Konwencją oraz prawem Unii Europejskiej, w szczególności Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej. Zdaniem odwołującego się godzi to w zasadę demokratycznego państwa prawnego oraz zasadę ochrony praw słusznie nabytych, sprawiedliwości społecznej, zaufania obywateli do państwa oraz bezpieczeństwa prawnego. Odwołujący się wskazał, że kwestie emerytalno-rentowe służb mundurowych, regulowane są przez dwa odrębne akty prawne, w zależności od tego czy służba była pełniona przed 1 stycznia 1999r., czy też po tej dacie. Zdaniem odwołującego się funkcjonariusze służb mundurowych pozostający w służbie przed 1 stycznia 1999r. podlegali i podlegają nadal przepisom ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy. Z kolei każdy funkcjonariusz podejmujący służbę od 1 stycznia 1999r. podlega przepisom ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zakres podmiotowy, jak i czasowy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych został więc ograniczony. Ustawa ta znajduje bowiem zastosowanie do funkcjonariuszy, którzy podjęli służbę Po dniu wejścia w życie ustawy. Natomiast warunki nabywania prawa do emerytury i rent oraz innych świadczeń przysługujących z tytułu pobierania emerytury lub renty, a także zasady ustalania wysokości tych świadczeń dla funkcjonariuszy, którzy w dniu wejścia w życie ustawy pozostawali w służbie oraz dla członków ich rodzin, określają nadal przepisy ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy. Odwołujący się wskazał również, że przepisy nowelizujące tj. art. 159 pkt. 1 i art. 160 pkt. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS są zgodne z art. 2 Konstytucji RP (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 20 grudnia 1999r., sygn. akt K 4/99), a organ emerytalny nie zauważył, że orzeczenie zostało wydane przed dniem wejścia w życie ustawy z 23 grudnia 1999r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw.

Odwołujący się nie zgadzał się ze sposobem waloryzacji przyznanej mu emerytury wojskowej, które wynika z art. 6 w brzmieniu nadanym przez art. 159 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym emerytury i renty (wojskowe) podlegają waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych w przepisach o emeryturach i rentach Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W związku z powyższym domagał się, aby jego emerytura była waloryzowana, ale według poprzedniego brzmienia tego artykułu i w konsekwencji na podstawie zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z 18 listopada 1994r. w sprawie szczególnych zasad waloryzacji emerytur i rent wojskowych.

Uwzględniając powyższe Sąd Okręgowy uznał odwołanie za bezzasadne i wskazał, że wojskowy organ rentowy wbrew twierdzeniu odwołującego się był uprawniony do wydania zaskarżonej decyzji o waloryzacji emerytury wojskowej, tak jak wskazał to w decyzji na podstawie art. 31 ustawy z dnia 10 grudnia 1993r.

o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016r. poz. 1037 ze zm.) mimo braku wniosku odwołującego się.

Zgodnie z art. 31 ust. 1 powołanej ustawy prawo do zaopatrzenia emerytalnego i wysokość świadczeń pieniężnych z tytułu tego zaopatrzenia ustala w formie decyzji wojskowy organ emerytalny. Decyzję, o której mowa w ust. 1, doręcza się zainteresowanemu na piśmie wraz z uzasadnieniem oraz pouczeniem (ust. 2). Postępowanie w sprawie ustalenia prawa do zaopatrzenia emerytalnego wszczyna się na wniosek zainteresowanego (ust. 3). Postępowanie, o którym mowa w ust. 3, powinno być zakończone nie później niż w terminie 60 dni od dnia zgłoszenia wniosku (ust. 3a). Od decyzji, o której mowa w ust. 1, przysługuje zainteresowanemu odwołanie do właściwego sądu, według zasad określonych w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego (ust. 4). Odwołanie do sądu przysługuje również w przypadku niewydania przez organ emerytalny decyzji w terminie określonym w ust. 3 - (ust. 5).

Z powyższego uregulowania wynika, że wojskowy organ emerytalny w formie decyzji orzeka nie tylko o ustaleniu prawa do zaopatrzenia emerytalnego i w tym wypadku konieczny jest wniosek osoby zainteresowanej (art. 31 ust. 1 w związku z ust. 3 ustawy), ale również w formie decyzji orzeka o wysokości świadczeń pieniężnych z tytułu zaopatrzenia emerytalnego. Jest oczywistym, że waloryzacja emerytury, której dotyczy zaskarżona decyzja mieści się w pojęciu wysokości świadczenia pieniężnego z tytułu zaopatrzenia emerytalnego, o jakim mowa w art. 31 ust. 1 powołanej ustawy. Ponadto z art. 93 ust 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016r. poz. 887 ze zm.) wprost wynika działanie organu rentowego z urzędu, a więc bez wniosku osoby zainteresowanej w sprawach dotyczących waloryzacji. Zgodnie z brzmieniem powołanego przepisu zmiana wysokości emerytur i rent w ramach waloryzacji następuje z urzędu, a jeżeli wypłata świadczenia była wstrzymana – po jej wznowieniu, z uwzględnieniem wszystkich kolejnych waloryzacji i waloryzacji dodatkowych, przypadających w okresie wstrzymania wypłaty.

Kwestia, że waloryzacja emerytury odwołującego się następuje na zasadach określonych w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wynika wprost z art. 6 wojskowej ustawy emerytalnej. Odwołujący się domagał się, aby jego emerytura była waloryzowana zgodnie z art. 6 wojskowej ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym przed 31 grudnia 1998r.

Przed nowelizacją art. 6 ust. 1 wojskowej ustawy emerytalnej stanowił, że emerytury i renty podlegają waloryzacji w takim samym stopniu i terminie, w jakim następuje wzrost uposażenia zasadniczego żołnierzy zawodowych pozostających w służbie i zajmujących analogiczne stanowiska. Treść powołanego przepisu uległa zmianie z dniem wejścia w życie ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), o czym stanowił art. 159 pkt 1 tej ustawy. Od 1 stycznia 1999r. do waloryzacji emerytur i rent żołnierzy zawodowych stosuje się zasady przewidziane przez przepisy powszechnej ustawy emerytalnej.

Przepisy te były przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego, który wyrokiem z 22 czerwca 1999r. (sygn. akt K 4/99) uznał, że art. 1 ust. 2, art. 50 ust. 1 pkt 2 oraz art. 195 pkt 7 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emerytalnych i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych są zgodne z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Nadto art.

159 1 i art. 160 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 20 grudnia 1999r. zostały uznane za zgodne z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Trybunał Konstytucyjny w powołanych wyrokach podkreślał znaczenie stabilności przepisów emerytalno-rentowych, zaznaczając jednocześnie, że ustawodawca ma prawo modyfikowania także opartych na tych przepisach praw słuszenie nabytych. Może to mieć miejsce zwłaszcza w sytuacji przeobrażeń społecznych i gospodarczych (zob. orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 14 marca 1995r.; sygn. K 13/94). W przypadku kompleksowych i głębokich reform, takich jak wprowadzona w życie w 1999r. reforma emerytalno-rentowa, wewnętrzna spójność i sprawiedliwość nowego systemu uzasadniać może modyfikację przyznanych wcześniej uprawnień. Dotyczy to zwłaszcza ujednoczenia unormowania mającego dotyczyć wszystkich objętych nim osób. Podnoszona przez odwołującego się kwestia została szczegółowo rozstrzygnięta w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 grudnia 1999r. (sygn. K 4/99), w którym Trybunał stwierdził, że w kontekście zmian w systemie waloryzacji emerytur i rent oraz przejścia w systemie powszechnym w 1995r. na „waloryzację cenową”, prawa emerytów „służb mundurowych” mogły być traktowane jako swego rodzaju grupowy przywilej. Przy wprowadzonej kompleksowej i gruntownej zmianie systemu ubezpieczeń społecznych zasada równości uzasadnia modyfikację sfery dotychczasowych uprawnień chyba, że miałyby one uzasadnienie w treści obowiązujących przepisów konstytucyjnych. Jednak zauważyć należy, że istotna podmiotowo różnica (podstawa zróżnicowania statusu prawnego) ma tu miejsce do czasu pozostawania w służbie (co wyraża się między innymi systemem płacenia składek i odrębnymi warunkami nabycia prawa do świadczeń), natomiast później osoba taka staje się przede wszystkim emerytem i winna zasadniczo podlegać ogólnym regulacjom dotyczącym tej grupy osób.

W dalszej kolejności Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że biorąc pod uwagę zakres modyfikacji prawa do waloryzacji, który nie dotyczył istoty tego prawa oraz okoliczności uzasadniające tę modyfikację, a więc: dokonaną głęboką reformę całego systemu emerytalnego, potrzebę zachowania wewnętrznej sprawiedliwości i spójności systemu oraz kryzys w finansowaniu ubezpieczeń społecznych, Trybunał Konstytucyjny nie dopatrywał się w tym przypadku niezgodnego z ustawą zasadniczą arbitralnego ograniczenia zasady ochrony praw nabytych, stanowiącej element zasady państwa prawnego.

Trybunał stwierdził więc — co najbardziej istotne na gruncie niniejszej sprawy — że art. 159 pkt 1 ustawy emerytalnej zrównujący w art. 6 wojskowej ustawy emerytalnej zasady waloryzacji świadczeń wojskowych z zasadami waloryzacji przewidzianymi w przepisach ustawy emerytalnej nie narusza wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP zasady ochrony praw nabytych. Wskazane orzeczenie jednoznacznie odnosi się przede wszystkim do osób, którym przed 1 stycznia 1999r. przysługiwało prawo podmiotowe do świadczenia z zaopatrzenia wojskowego nabyte albo na podstawie indywidualnego aktu organu władzy, albo wprost na podstawie ustawy. Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że przez zmianę metody waloryzacji przysługujących świadczeń (ich podwyższania) nie doszło do pozbawienia prawa do świadczeń ani ich waloryzacji, natomiast naruszenie oczekiwań określonej grupy świadczeniobiorców co do przewidywanego poziomu przyszłych świadczeń nie stanowi samo przez się naruszenia prawa do waloryzacji, a w konsekwencji — niezgodnego z ustawą zasadniczą arbitralnego ograniczenia zasady ochrony praw nabytych. Nie jest również trafny pogląd, że prawo do świadczenia emerytalno-rentowego obejmuje prawo do konkretnego sposobu zarówno jego obliczania, jak i waloryzowania. Czym innym jest bowiem ukształtowane prawo podmiotowe do świadczenia emerytalno-rentowego i sposobu ustalenia podstawy wymiaru jego wysokości, a czym innym sposób waloryzowania (podwyższania) na przyszłość ustalonego już świadczenia.

Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego nie budzi wątpliwości także okoliczność, że ustawa o emeryturach i rentach nie zmodyfikowała sposobu waloryzacji wojskowych świadczeń emerytalno-rentowych z mocą wsteczną, ale na przyszłość, a sam mechanizm (metoda) podwyższania ustalonych już świadczeń nie jest równoznaczny z prawem do waloryzacji i nie jest jego istotą.

W uzasadnieniu wyroku z 1 września 2010r. (sygn. II UK 97/10) Sąd Najwyższy wskazał — powołując się na stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, że przez zmianę sposobu waloryzacji przysługujących świadczeń (ich podwyższania), zachowującą instytucję przystosowania ich wartości do siły nabywczej pieniądza, nie dochodzi ani do pozbawienia

prawa do świadczeń emerytalno-rentowych, ani wyłączenia ich waloryzacji, a jedynie do zmodyfikowania na przyszłość mechanizmu ich waloryzowania. Natomiast naruszenie oczekiwań określonej grupy świadczeniobiorców co do przewidywanego poziomu przyszłych świadczeń nie stanowi samo przez się naruszenia prawa do waloryzacji, a w konsekwencji – niezgodnego z ustawą zasadniczą arbitralnego ograniczenia zasady ochrony praw nabytych. Treścią zasady *lex retro non agit* jest zakaz stanowienia prawa, które nakazywałoby stosowanie nowo ustanowionych norm prawnych do sytuacji zaistniałych przed ich wejściem w życie. Prawo powinno co do zasady działać na przyszłość i wobec tego nie należy stanowić przepisów, które miałyby być stosowane do zdarzeń zaszłych i zakończonych przed ich wejściem w życie, jeżeli nowe ukształtowanie praw i obowiązków obywateli prowadziłoby lub mogło prowadzić do pogorszenia ich sytuacji prawnej w stosunku do stanu poprzedniego, co pozostaje w ścisłym związku z nakazem poszanowania praw słusznie nabytych (por. między innymi wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 12 maja 2009 r., P 66/07 oraz z 15 lipca 2009r., K 64/07 i orzeczenia w nich powołane).

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego należy przyjąć, że dostosowanie Po 1 stycznia 1999r. mechanizmów waloryzacji emerytur wojskowych do powszechnych, jednolitych i równych dla wszystkich ubezpieczonych reguł waloryzowania świadczeń emerytalno-rentowych nastąpiło w drodze uprawnionej ingerencji ustawodawcy, który nie naruszył tzw. ekspektatyw maksymalnie ukształtowanych, do jakich nie zalicza się stosowania na przyszłość mechanizmów waloryzowania tych świadczeń. Tego typu mechanizmy mogą być zatem legislacyjnie modyfikowane z mocą *ex nunc*. Ustawodawca nie tylko był legitymowany, ale nawet zobowiązany do realizacji zawartej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP zasady równości wobec prawa wszystkich obywateli znajdujących się w podobnej sytuacji prawnej (tu: posiadających status emeryta), a w szczególności do zapewnienia zasady równości wszystkich ubezpieczonych niezależnie od systemu ubezpieczeń społecznych (zaopatrzeniowego lub powszechnego), któremu podlegają. W takim postrzeganiu normatywnym, określona data zakończenia służby wojskowej i uzyskanie uprawnień z wojskowego zaopatrzenia emerytalnego nie jest usprawiedliwionym kryterium różnicowania wojskowych uprawnień zaopatrzeniowych dla utrzymania korzystniejszego mechanizmu waloryzacji „starszych” emerytur wojskowych w porównaniu do tego samego typu świadczeń, które uprawnieni nabywają po 1 stycznia 1999r. i które następnie miałyby podlegać mniej korzystnym sposobom waloryzacji (w/w wyrok Sądu Najwyższego z 1 września 2010r., sygn. II UK 97/10; por. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 listopada 2009r., sygn. I UK 294/09 i z 28 sierpnia 2014r., sygn. II UK 63/14).

Ponadto Sąd Najwyższy wskazał, że ustawa emerytalna zmodyfikowała z datą 1 stycznia 1999r. zarówno wysokość świadczeń emerytalnych żołnierzy zawodowych przyznanych przed 1 stycznia 1999r. przez ich podwyższenie wskaźnikiem dodatkowej waloryzacji, jak i zasady waloryzacji tych świadczeń na przyszłość. Ustawodawca nie zawarł przepisów międzyczasowych, przesądzając obowiązywanie nowego brzmienia przepisów przy równoczesnym zaprzestaniu stosowania dotychczasowych zapisów ustawy. Co więcej, art. 159 pkt 1 ustawy emerytalnej wprowadzający zmiany w systemie waloryzacji umieszczony został w rozdziale zatytułowanym „Zmiany w przepisach obowiązujących”. Brak przepisu intertemporalnego, który stanowiłby o zachowaniu dotychczasowego mechanizmu waloryzacji emerytur wojskowych do świadczeń, do których prawo zostało nabyte przed 1 stycznia 1999r. Powyższe nie sprzeciwia się wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP zasadzie demokratycznego państwa prawnego, z którą łączą się między innymi zasady ochrony praw nabytych oraz niedziałania prawa wstecz. Kwestia zgodności art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 1999r. z zasadą ochrony praw nabytych została rozstrzygnięta w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 grudnia 1999r. (sygn. K 4/99) (por. wyrok Sadu Najwyższego z 28 października 2010r., sygn. II UK 109/10 i postanowienie SN z 20 lipca 2011r., sygn. II UK 379/10).

Nie budzi więc wątpliwości, że ustawa o emeryturach i rentach nie zmodyfikowała sposobu waloryzacji wojskowych świadczeń emerytalno-rentowych z mocą wsteczną, ale na przyszłość. Odwołujący się zdaje się utożsamiać warunki nabywania prawa do emerytury wojskowej oraz zasady ustalania jej wysokości z zasadami waloryzacji ustalonego świadczenia emerytalnego. Tymczasem odwołujący się pobiera emeryturę wojskową na warunkach określonych w ustawie o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i w wysokości ustalonej na zasadach przewidzianych w tej ustawie. Natomiast czym innym są warunki, na jakich następuje nabycie prawa do emerytury i zasady ustalania

jej wysokości, obejmujące sposób ustalenia podstawy wymiaru świadczenia i stosunek jego wysokości do podstawy wymiaru, a czym innym zasady waloryzacji ustalonego w ten sposób świadczenia, będące jedynie metodą (sposobem) podwyższania go na przyszłość. W tym ostatnim zakresie, poczynając od 1 stycznia 1999r., przepis art. 6 wojskowej ustawy emerytalnej odsyła do zasad określonych w powszechnej ustawie emerytalnej. Zmiana metody podwyższania świadczenia w przyszłości nie pozbawiła odwołującego się prawa do jego waloryzacji, a w konsekwencji sytuacja prawna odwołującego się w zakresie istotnych elementów już ukształtowanego i przysługującego mu prawa do świadczenia nie uległa pogorszeniu – z czym nie chce się zgodzić odwołujący się. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w wielokrotnie powołanym powyżej wyroku Trybunał Konstytucyjny wyraził pogląd, że w odniesieniu do emerytów służb mundurowych przy wprowadzonej kompleksowej i gruntownej zmianie systemu ubezpieczeń społecznych zasada równości uzasadnia modyfikację sfery dotychczasowych uprawnień, chyba że miałyby one uzasadnienie w treści obowiązujących przepisów konstytucyjnych, co jednak nie ma miejsca w rozpatrywanej sprawie. W ocenie Trybunału, istotna podmiotowo różnica (podstawa zróżnicowania statusu prawnego) ma miejsce do czasu pozostawania w służbie, natomiast później osoba taka staje się przede wszystkim emerytem i winna zasadniczo podlegać ogólnym regulacjom dotyczącym tej grupy osób.

Stanowiący podstawę prawną zaskarżonej decyzji waloryzacyjnej art. 6 wojskowej ustawy emerytalnej nie nasuwa zdaniem Sądu wątpliwości interpretacyjnych. Nie odnosi się on do zakresu podmiotowego i przedmiotowego ustawy emerytalnej, a jedynie zmienia brzmienie art. 6 wojskowej ustawy emerytalnej. W świetle powyższych rozważań nie znajdują uzasadnienia zarzuty odwołującego się dotyczące naruszenia przepisów ustawy zasadniczej, jak również zasad godności każdego człowieka, równości wobec prawa, szacunku do osób w podeszłym wieku i prawem do godnego życia i uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym oraz praw do korzystania ze środków mających zapewnić samodzielność, integrację społeczną, zawodową i udział w życiu społecznym oraz praw do świadczeń z zabezpieczenia społecznego, zapewniających ochronę w przypadkach podeszłego wieku, wynikające z Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej i Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Wobec tego Sąd Okręgowy uznał zarzuty odwołującego się za niezasadne i stwierdził brak podstaw do uwzględnienia odwołania.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł o oddaleniu odwołania. O kosztach zastępstwa prawnego Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018r., poz. 265).

Apelację od powyższego wyroku wniósł odwołujący się zaskarżając wyrok w całości, zarzucił Sądowi Okręgowemu nierozpoznanie istoty sprawy, przez niezbadanie podstawy materialnej odwołania, jak też wskazanych w nim zarzutów merytorycznych oraz brak w rozstrzygnięciu odniesienia się do przedmiotu sprawy (błędne określenia nr świadczenia, wskazanie błędnego nazwiska jako osoby skarżącego). W przypadku nieuwzględnienia powyższego zarzutu apelujący zarzucił Sądowi Okręgowemu:

II. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, tj. art. 328 §2 k.p.c. przez pominięcie i zaniechanie odniesienia się przez Sąd w treści uzasadnienia wyroku do wskazanego w odwołaniu z 25 kwietnia 2018r. zagadnienia dotyczącego naruszenia:

1. art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez ponowne wydanie decyzji o waloryzacji emerytury wojskowej na podstawie art. 31 ustawy z 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, sprzecznego z konstytucyjną zasadą praworządności, łamiących zasady demokratycznego państwa prawa, a także wynikającej z niej ochrony praw nabytych;
2. art. 30 Konstytucji, przez wydanie decyzji o waloryzacji emerytury wojskowej na podstawie przepisów sprzecznych z konstytucyjną zasadą ochrony godności człowieka;
3. art. 31 Konstytucji, przez wydanie decyzji sprzecznej z konstytucyjną zasadą proporcjonalności;

4. art. 64 Konstytucji, przez wydanie decyzji sprzecznej z konstytucyjną zasadą proporcjonalności przy ochronie prawa własności;

5. art. 67 ust. 1 Konstytucji, przez ponowne wydanie decyzji o waloryzacji emerytury wojskowej sprzecznej z konstytucyjnym prawem do godnego zabezpieczenia społecznego;

6. art. 14 Konwencji przez naruszenie zakazu dyskryminacji;

7. art. 2, art. 7, art. 61 ust ii 2, art. 95 ust 1, art. 96 ust.1, art.104, art.106, art. 109 ust. 1, art. 199 i art. 120 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przez wydanie decyzji o waloryzacji emerytury wojskowej, jako niezgodnej z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej;

8. art. 1 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, zwanej dalej: „Kartą” albo „KPP”, przez ponowne wydanie decyzji o waloryzacji emerytury wojskowej na podstawie przepisów sprzecznych z wynikającą z Karty zasadą godności każdego człowieka;

9. art. 17 Karty, przez ponowne wydanie decyzji o waloryzacji emerytury wojskowej na podstawie przepisów sprzecznych z wynikającą z Karty zasady proporcjonalności chronionej przez prawa własności;

9. art. 20 Karty, przez ponowne wydanie decyzji o waloryzacji emerytury wojskowej na podstawie przepisów sprzecznych z wynikającą z Karty równości wobec prawa, gdyż wszyscy są równi wobec prawa;

10. art. 25 Karty, przez ponowne wydanie decyzji na podstawie przepisów sprzecznych z wynikającą z Karty zasadą szacunku do osób w podeszłym wieku i prawem do godnych życia oraz uczestniczenia w życiu społecznym i kulturalnym;

11. art. 26 Karty, przez ponowne wydanie decyzji o waloryzacji emerytury wojskowej na podstawie przepisów sprzecznych z wynikającym z Karty prawem do korzystania ze środków mających zapewnić samodzielność, integrację społeczną i zawodową oraz udział w życiu społecznym;

12. art. 34 ust 1 Karty, przez ponowne wydanie decyzji o waloryzacji emerytury wojskowej na podstawie przepisów sprzecznych z wynikającym z Karty prawem do świadczeń z zabezpieczenia społecznego, zapewniających ochronę w przypadkach podeszłego wieku.

Ponadto apelujący zarzucił:

III. naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

art. 6 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w brzmieniu nadanym przez art. 159 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez jego błędne zastosowanie podczas gdy artykuł ten narusza zasadę zaufania obywatela do państwa wyrażoną w art. 2 Konstytucji, a emerytura skarżącego powinna być waloryzowana, ale według poprzedniego brzmienia art. 6, w konsekwencji na podstawie zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 18 listopada 1994 roku w sprawie szczególnych zasad waloryzacji emerytur i rent wojskowych;

2. art. 186 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez jego niezastosowanie, podczas gdy przepis ten jest przepisem intertemporalnym, wskazującym, iż przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stosuje się do wniosków o świadczenia zgłoszonych począwszy od dnia wejścia w życie ustawy; czyli po 31 grudnia 1998r., w przedmiotowej zaś sprawie decyzja o ustaleniu renty wojskowej została wydana 11 kwietnia 1991r. co oznacza, że sam wniosek został złożony wcześniej i z uwagi na to emerytura skarżącego powinna być waloryzowana, ale na podstawie zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z 18 listopada 1994r. w sprawie szczególnych zasad waloryzacji emerytur i rent wojskowych;

3. art. 31 ust. 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych w zw. z art. 93 ust. 1 ustawy emerytalnej, przez ich błędne zastosowanie, podczas

gdy przepisy te nie mogą stanowić podstawy działania organu emerytalnego bez wniosku zainteresowanego, bowiem przepisy te stosuje się do wniosków o świadczenia zgłoszonych począwszy od dnia wejścia w życie ustawy, co nie ma miejsca w przedmiotowej sprawie.

Wobec powyższego skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez uwzględnienie odwołania z 8 maja 2018r. i zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego się kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych za pierwszą jak i za drugą instancję sądową.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje.

W uzasadnieniu odpowiedzi wskazał, że nie sposób zgodzić się z powodem co do tego, że pozwany winien dokonać waloryzacji jego świadczenia w oparciu o art. 6 ustawy emerytalnej w brzmieniu sprzed 1 stycznia 1999r., który stanowił, że emerytury i renty podlegają waloryzacji w takim samym stopniu i terminie, w jakim następuje wzrost uposażenia zasadniczego żołnierzy zawodowych pozostających w służbie i zajmujących analogiczne stanowiska.

Waloryzowanie emerytur i rent polega na zwiększaniu nominalnej wysokości tych świadczeń z powodu utraty ich realnej wartości wynikającej głównie z inflacji. Waloryzacja emerytur i rent wojskowych powiązana ze wzrostem uposażeń żołnierzy zawodowych obowiązywała w latach 1994-1998. Od 1 stycznia 1999r. świadczenia te waloryzowane są na zasadach powszechnych określonych w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zastąpienie waloryzacji uposażeniowej waloryzacją cenową było przedmiotem analizy Trybunału Konstytucyjny, który (w wyroku z 20 grudnia 1999r.; sygn. akt K 4/99) stwierdził, że art. 159 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jest zgodny z art. 2 Konstytucji. W ocenie Trybunału emeryci wojskowi, nie zostali pozbawieni uprawnienia do waloryzacji świadczeń, ale jedynie do zmiany zasad ich podwyższania. Naruszenie oczekiwań, co do przewidywanego poziomu przyszłych świadczeń nie stanowi samo przez się naruszenia prawa do waloryzacji.

Kwestionowany przepis dotyczący waloryzacji świadczeń emerytalnych służb mundurowych w zakresie, w jakim ma zastosowanie do emerytur przyznanych przed 1 stycznia 1999r. był także przedmiotem badania przez Trybunał Konstytucyjny, który w wyroku z 17 grudnia 2013r. orzekł, że jest on zgodny z Konstytucją (sygn. akt SK 29/12). Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 6 ustawy z 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin w brzmieniu nadanym przez art. 160 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie, w jakim ma zastosowanie do emerytur przyznanych przed 1 stycznia 1999r., jest zgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji.

W efekcie wejścia w życie nowelizacji art. 6 obowiązującą wcześniej w systemie służb mundurowych waloryzację płacową zastąpiono mniej korzystną waloryzacją cenową, obowiązującą także w powszechnym systemie emerytalnym.

Art. 6 ww. ustawy z 18 lutego 1994r. jest analogiczny z art. 6 ustawy o emeryturach wojskowych. Organ rentowy nie zgodził się z powodem, że nowa metoda waloryzacji emerytur nienależycie realizuje wynikające z art. 67 ust. 1 Konstytucji, prawo do waloryzacji. W wyniku zmiany zakwestionowanego art. 6 ustawy emerytalnej nie doszło do pozbawienia uprawnienia do waloryzacji świadczeń, ale jedynie do zmiany metody waloryzowania ich wysokości. Zmiana ta wiązała się z kompleksową i głęboką reformą emerytalno-rentową, a modyfikację przyznanych wcześniej żołnierzom zawodowym uprawnień uzasadniała wewnętrzna spójność i sprawiedliwość nowego systemu. Wskazano, że waloryzacja cenowa, choć z zasady mniej korzystna dla emerytów niż waloryzacja płacowa, jednak zapewnia

emerytuom zachowanie ich realnej wartości. Jednocześnie zmiana systemu emerytalnego żołnierzy zawodowych (objęcie powszechnym systemem emerytalnym w 1999r., a następnie powrót do systemu zaopatrzenia w 2003r.) nie wpływa na obowiązek ponownego wprowadzenia przez ustawodawcę waloryzacji płacowej. Konstytucja nie przewiduje, bowiem zależności między konkretnym systemem emerytalnym a określoną metodą waloryzacji.

Pozwany w konkluzji stwierdził, że dokonał prawidłowo waloryzacji emerytury odwołującego się na podstawie obowiązujących przepisów, w związku z czym nie nastąpiło naruszenie praw nabytych odwołującego się, a tym samym apelacja jest bezzasadna.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Za zasadny należy uznać jedynie zarzut niewątpliwie błędnego wskazania w części dotyczącej ustaleń faktycznych wyroku danych osobowych innej osoby, nie odwołującego się, co dotyczy jedynie imienia i nazwiska. W niniejszej sprawie bowiem odwołującym się nie jest S. Ż., a L. S.. W tym jedynie zakresie Sąd Apelacyjny nie podziela ustaleń dotyczących stanu faktycznego poczynionych przez Sąd pierwszej instancji w sposób ewidentnie sprzeczny z zawartością akt sprawy. Pozostałe dane dotyczące podstawy faktycznej wyroku są zgodne z wynikającymi z dołączonych do akt sprawy, akt emerytalnych .

Ostatecznie jednak zważywszy na przedmiot sporu, którego istotę stanowi spór o wykładnię prawa materialnego, nie zaś o ustalenie stanu faktycznego, zarzut dotyczący błędu w oznaczeniu osoby odwołującego się, choć zasadny, nie mógł mieć wpływu na ocenę trafności rozstrzygnięcia. W ocenie Sądu Apelacyjnego poprawność zastosowania prawa materialnego przez Sąd pierwszej instancji nie budzi wątpliwości, a właśnie wykładnia zastosowanych w sprawie przepisów prawa materialnego stanowi o istocie sporu. Zawarty zatem w motywach wyroku błąd co do danych osobowych odwołującego się jest niewątpliwy, jednak stanowi o oczywistej omyłce, a nie może być zakwalifikowany jako wada mająca znaczenie istotne dla przedmiotu sporu. Całokształt rozważań prawnych zawartych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku odnosi się bowiem niewątpliwie do zarzutów podniesionych w odwołaniu.

Zarzuty podniesione w apelacji w znacznym zakresie są w istocie powtórzeniem zarzutów zawartych w odwołaniu.

Na wstępie za niezasadny należy uznać zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 328 § 2 k.p.c., albowiem uzasadnienie zaskarżonego wyroku, wbrew twierdzeniu apelującego, pozwala na dokonanie merytorycznej kontroli instancyjnej rozstrzygnięcia. Zgodnie z powołanym przepisem (w brzmieniu obowiązującym przed 7 listopada 2019r. z uwagi na datę wniesienia apelacji), uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Sąd musi zatem wytłumaczyć motywy rozstrzygnięcia, tak by w wyższej instancji mogła zostać oceniona jego poprawność. Powszechnie w orzecnictwie przyjmuje się, że zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w wyjątkowych okolicznościach, tj. jedynie wtedy, gdy treść uzasadnienia orzeczenia Sądu pierwszej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego, jak również braku wskazania podstawy prawnej oraz motywów, którymi kierował się sąd. Jedynie zatem w przypadku takich uchybień w sporządzeniu uzasadnienia wyroku, które uniemożliwiają sądowi wyższej instancji kontrolę, czy prawo materialne i procesowe zostały prawidłowo zastosowane, zarzut naruszenia omawianego przepisu może okazać się skuteczny (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 21 grudnia 2000r., sygn. IV CKN 216/00, niepubl., z 18 marca 2003r., sygn. IV CKN 1862/00, niepubl., z 28 lutego 2006r., sygn. III CSK 149/05, niepubl., z 3 października 2012r., sygn. II PK 64/12, niepubl. i z 4 października 2012r., sygn. I CSK 632/li, niepubl.). Taka sytuacja nie występuje w rozpoznawanej sprawie, gdyż uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera wszystkie niezbędne elementy konstrukcyjne przewidziane w art. 328 § 2 k.p.c., a przedstawione motywy i argumenty pozwalają prześledzić sposób rozumowania i ocenić stanowisko tego Sądu. Natomiast okoliczność, że apelujący z tymi wywodami

się nie zgadza, bo reprezentuje odmienne stanowisko, nie może stanowić uzasadnionej podstawy tak sformułowanego zarzutu.

Sąd odwoławczy w pełni podziela w tej kwestii także stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu wyroku z 7 stycznia 2010r. (wydanym w sprawie o sygn. akt II UK 148/09, LEX nr 577847), zgodnie z którym zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. może znaleźć zastosowanie w tych wyjątkowych sytuacjach, w których treść uzasadnienia orzeczenia Sądu pierwszej instancji uniemożliwia całkowicie dokonanie oceny toku wywodu, który doprowadził do wydania orzeczenia. A to dlatego, że sposób sporządzenia uzasadnienia orzeczenia z natury rzeczy nie ma wpływu na wynik sprawy, jako że uzasadnienie wyraża jedynie motywy wcześniej podjętego rozstrzygnięcia. Taka sytuacja w realiach niniejszej sprawy nie ma zaś miejsca. Pisemne motywy zaskarżonego orzeczenia sporządzone przez Sąd Okręgowy spełniają bowiem funkcję przypisaną przez ustawę uzasadnieniu orzeczenia, umożliwiając odtworzenie rozumowania tego Sądu, które znalazło wyraz w sentencji zapadłego orzeczenia. Uzasadnienie zaskarżonego wyroku posiada wszystkie niezbędne elementy konstrukcyjne, co umożliwia dokonanie pełnej kontroli instancyjnej orzeczenia. Jedyną wadą tego uzasadnienia jest oczywista omyłka w części dotyczącej historycznego elementu stanu faktycznego, do której Sąd Apelacyjny odniósł się powyżej, nie kwestionując błędu, jednak wyjaśniając, że nie mógł mieć on wpływu na istotę rozstrzygnięcia.

Formułując zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. apelujący wskazał, że w jego ocenie polega on na pominięciu, czy zaniechaniu odniesienia się przez Sąd pierwszej instancji szczegółowo do wszystkich wymienionych w odwołaniu, a powtórzonych w apelacji zarzutów, dotyczących naruszenia przez organ rentowy, czy raczej ustawodawcę, poszczególnych przepisów Konstytucji RP, czy też Karty Praw Podstawowych UB. Sąd Okręgowy faktycznie nie ustosunkował się w sposób szczegółowy do każdego z tych zarzutów odrębnie, jednak na tyle jednoznacznie, obszernie i wszechstronnie wyjaśnił podstawę prawną wyroku z przytoczeniem przepisów prawa i powołaniem się na orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego i Sądu Najwyższego, że zasadność tego wywodu nie budzi żadnej wątpliwości. Zauważyć przy tym należy, że ustosunkowanie się w sposób odrębny do każdego z zarzutów byłoby niecelowe, gdyż w wielu kwestiach pokrywają się one, a często wręcz zawierają powtórzenia. Chodzi natomiast o uchwycenie meritum sporu i należyte naświetlenie motywów rozstrzygnięcia wyroku w zakresie podstawy prawnej w taki sposób, aby możliwa była kontrola instancyjna. Wymagania te uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w tym zakresie spełnia.

Odnosząc się do meritum zarzutów wskazać należy, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy, że kwestionowany przepis art. 6 ustawy z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2020r. poz. 586, zwanej dalej „ustawą o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy”) stanowi, że emerytury i renty oraz podstawy ich wymiaru podlegają waloryzacji na zasadach i w terminach przewidzianych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021r. poz.291, zwana „ustawą emerytalną”). Przepis ten w zakresie, w jakim ma zastosowanie do emerytur przyznanych przed 1 stycznia 1999r., a zatem dotyczącym odwołującego się, był przedmiotem badania przez Trybunał Konstytucyjny, który m.in. w wyroku z dnia 20 grudnia 1999r. orzekł, że jest on zgodny z Konstytucją (sygn. akt K 4/99. Także w sprawie K. 5/99; OTK ZU Nr 5/1999, poz. 100).

Zagadnienie waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych już kilkakrotnie wcześniej było przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego. Nawiązując do orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego z 19 października 1993r. (w sprawach K 14/92, OTK w 1993 r., cz. II, poz. 35; z 20 listopada 1995r., K. 23/95, OTK w 1995 r., cz. II, poz. 33 oraz z 17 lipca 1996r., K 8/96, OTK w 1996 r., poz. 32) Trybunał stwierdzał, co potwierdził także w sprawie o sygn. K 4/99, że na gruncie obowiązującej Konstytucji instytucja waloryzacji rent i emerytur jest istotnym elementem prawa do zabezpieczenia społecznego, zagwarantowanego w art. 67 ust. 1 Konstytucji, odsyłającym jednak zakres i formy tego zabezpieczenia do regulacji ustawowej. W motywach wyroku w sprawie o sygn. K 4/99 Trybunał wskazał, że ocena zasadności zarzutu niezgodności z Konstytucją znowelizowanego art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy, wymaga dokonania odróżnienia prawa do waloryzacji, rozumianego jako uprawnienie do zachowania stałej wartości ekonomicznej przyznanych świadczeń emerytalno-rentowych, od metody podwyższania nominalnej wartości przysługujących świadczeń przyjętej w normujących waloryzację przepisach.

Skutkiem wejścia w życie znowelizowanego art.6 ww. ustawy, nie jest ani pozbawienie prawa do świadczeń, ani wyłączenie ich waloryzacji. Wprawdzie zakwestionowane przepisy zmieniły metodę (mechanizm) waloryzacji, zachowały jednak samo założenie stabilnej wartości ekonomicznej otrzymywanych świadczeń oraz przewidziały mechanizm umożliwiający jego urzeczywistnienie. Mimo zmiany przepisów istota instytucji przystosowującej wartość świadczeń emerytalno-rentowych do spadku siły nabywczej pieniądza, w którym wypłacane są świadczenia, nie została, w ocenie Trybunału, naruszona, wobec czego nie doszło do pozbawienia uprawnienia do waloryzacji świadczeń, ale jedynie do zmiany metody waloryzowania ich wysokości. Podnoszone przez odwołującego się naruszenie oczekiwań co do przewidywanego poziomu przyszłych świadczeń nie stanowi natomiast samo przez się naruszenia prawa do waloryzacji.

Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie podkreślał znaczenie stabilności przepisów emerytalno-rentowych, zaznaczając jednocześnie, że ustawodawca ma prawo modyfikowania także opartych na tych przepisach praw słusznie nabytych. Może to mieć miejsce zwłaszcza w sytuacji przeobrażeń społecznych i gospodarczych (zob. orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 14 marca 1995r., K. 13/94, OTK w 1995 r., cz. I, poz. 6). W przypadku kompleksowych i głębokich reform, takich jak wprowadzona w życie w 1999r. reforma emerytalno-rentowa, wewnętrzna spójność i sprawiedliwość nowego systemu uzasadniać może modyfikację przyznanych wcześniej uprawnień. Dotyczy to zwłaszcza ujednoczenia unormowania mającego dotyczyć wszystkich objętych nim osób.

Trybunał podniósł w uzasadnieniu tego orzeczenia, że w kontekście zmian w systemie waloryzacji emerytur i rent oraz przejścia w systemie powszechnym w 1995r. na „waloryzację cenową”, prawa emerytów „służb mundurowych” mogły być traktowane jako swego rodzaju grupowy przywilej. Przy wprowadzonej kompleksowej i gruntownej zmianie systemu ubezpieczeń społecznych zasada równości uzasadnia modyfikację sfery dotychczasowych uprawnień chyba, że miałyby one uzasadnienie w treści obowiązujących przepisów konstytucyjnych, co jednak nie ma miejsca w rozpatrywanej sprawie. Szczególny charakter służby funkcjonariuszy mundurowych, podkreślany przez odwołującego się, uzasadnia ich wyjątkowe traktowanie, także gdy chodzi o sposób waloryzacji przyznanych im świadczeń emerytalno-rentowych. Jednak zauważyć należy, że istotna podmiotowo różnica (podstawa zróżnicowania statusu prawnego) ma tu miejsce do czasu pozostawania w służbie (co wyraża się między innymi systemem płacenia składek i odrębnymi warunkami nabycia prawa do świadczeń), natomiast później osoba taka staje się przede wszystkim emerytem i winna zasadniczo podlegać ogólnym regulacjom dotyczącym tej grupy osób.

Biorąc pod uwagę omówiony wyżej zakres modyfikacji prawa do waloryzacji, który nie dotyczył istoty tego prawa oraz okoliczności uzasadniające tę modyfikację, a więc: dokonaną głęboką reformę całego systemu emerytalnego, potrzebę zachowania wewnętrznej sprawiedliwości i spójności systemu oraz kryzys w finansowaniu ubezpieczeń społecznych, Trybunał Konstytucyjny nie dopatrył się w tym przypadku niezgodnego z ustawą zasadniczą arbitralnego ograniczenia zasady ochrony praw nabytych, stanowiącej element zasady państwa prawnego.

Nie sposób zgodzić się z powodem, że nowa metoda waloryzacji emerytur nienależycie realizuje wynikające z art. 67 ust. 1 konstytucji prawo do waloryzacji. W wyniku zmiany zakwestionowanego art. 6 ustawy emerytalnej nie doszło bowiem do pozbawienia uprawnienia do waloryzacji świadczeń, ale jedynie do zmiany metody waloryzowania ich wysokości. Zmiana ta wiązała się z kompleksową i głęboką reformą emerytalno-rentową, a modyfikację przyznanych wcześniej żołnierzom zawodowym uprawnień uzasadniała wewnętrzna spójność i sprawiedliwość nowego systemu. Należy wskazać, że waloryzacja cenowa, choć z zasady mniej korzystna dla emerytów niż waloryzacja płacowa, to jednak zapewnia emerytuom zachowanie ich realnej wartości. Jednocześnie Zmiana systemu emerytalnego żołnierzy zawodowych (objęcie powszechnym systemem emerytalnym w 1999r., a następnie powrót do systemu zaopatrzenia w 2003r.) nie wpływa na obowiązek ponownego wprowadzenia przez ustawodawcę waloryzacji płacowej. Konstytucja nie przewiduje, bowiem zależności między konkretnym systemem emerytalnym a określoną metodą waloryzacji.

Nie można dopatrzeć się również naruszenia zasady równości, skoro wprowadzona w 1999r. nowa metoda waloryzacji dotyczy wszystkich żołnierzy, pobierających emerytury z wojskowego systemu zabezpieczenia, zatem wszystkie emerytury wojskowe od momentu wejścia w Życie zakwestionowanego przepisu waloryzowane są według tej samej

metody niezależnie od daty uzyskania przez żołnierza świadczenia. Nie doszło, więc do zróżnicowania sytuacji prawnej tej kategorii emerytów w oparciu o kryterium daty przejścia na emeryturę.

Zważywszy na powyższe, zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji nie naruszył prawa materialnego w postaci art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych a także art. 159 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zwrócono uwagę także na podnoszone przez apelującego zagadnienie nabycia prawa do waloryzacji emerytur według zasad obowiązujących przed nowelizacją art. 6 ww. wobec osób, które przed datą jej wejścia w życie nabyły prawo do świadczenia. W motywach wyroku z 28 października 2010r. (w sprawie o sygn. II UK 109/10; LEX nr 688683) Sąd Najwyższy wskazał, że brak przepisu intertemporalnego, który stanowiłby o zachowaniu dotychczasowego mechanizmu waloryzacji emerytur wojskowych do świadczeń, do których prawo zostało nabyte przed 1 stycznia 1999r., wskazuje, że art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy w nowej wersji ma zastosowanie także do świadczeń, do których prawo powstało przed tą datą. Powyższe nie sprzeciwia się z wyrażonej w art. 2 Konstytucji RP zasadzie demokratycznego państwa prawnego, z którą łączą się między innymi zasady ochrony praw nabytych oraz niedziałania prawa wstecz.

Prawo do waloryzacji emerytur i rent - rozumiane jako uprawnienie do zachowania stałej wartości ekonomicznej przyznanych świadczeń emerytalno-rentowych, jest istotnym elementem prawa do zabezpieczenia społecznego w zakresie i formie, które określa ustawa (art. 67 ust. 1 Konstytucji RP), jednakże sama metoda podwyższania nominalnej wartości przysługujących świadczeń przyjęta w normujących waloryzację przepisach nie stanowi istoty prawa do waloryzacji. Poprzez zmianę sposobu waloryzacji przysługujących świadczeń (ich podwyższania), zachowującą instytucję przystosowania ich wartość do siły nabywczej pieniądza, nie dochodzi ani do pozbawienia prawa do świadczeń emerytalno-rentowych, ani wyłączenia ich waloryzacji, a jedynie do zmodyfikowania na przyszłość mechanizmu ich waloryzowania. Natomiast naruszenie oczekiwań określonej grupy świadczeniobiorców co do przewidywanego poziomu przyszłych świadczeń nie stanowi samo przez się naruszenia prawa do waloryzacji, a w konsekwencji - niezgodnego z ustawą zasadniczą arbitralnego ograniczenia zasady ochrony praw nabytych. Treścią zasady *lex retro non agit* jest zakaz stanowienia prawa, które nakazywałoby stosowanie nowo ustanowionych norm prawnych do sytuacji zaistniałych przed ich wejściem w życie. Prawo powinno co do zasady działać na przyszłość i wobec tego nie należy stanowić przepisów, które miałyby być stosowane do zdarzeń zaszłych i zakończonych przed ich wejściem w życie, jeżeli nowe ukształtowanie praw i obowiązków obywateli prowadziłoby lub mogło prowadzić do pogorszenia ich sytuacji prawnej w stosunku do stanu poprzedniego, co pozostaje w ścisłym związku z nakazem poszanowania praw słusznie nabytych (por. między innymi wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 maja 2009 r., P 66/07, OTK-A 2009 nr 5, poz. 65 oraz z dnia 15 lipca 2009 r., K 64/07, OTK-A 2009 nr 7, poz. 110 i orzeczenia w nich powołane). Nie budzi jednak wątpliwości, że ustawa o emeryturach i rentach nie zmodyfikowała sposobu waloryzacji wojskowych świadczeń emerytalno-rentowych z mocą wsteczną, ale na przyszłość, a sam mechanizm (metoda) podwyższania ustalonych już świadczeń nie jest równoznaczny z prawem do waloryzacji i nie jest jego istotą, o czym wyżej była mowa. Czym innym jest bowiem ukształtowane prawo podmiotowe do świadczenia emerytalno-rentowego i sposobu ustalenia podstawy wymiaru jego wysokości, a czym innym sposób waloryzowania (podwyższania) na przyszłość ustalonego już świadczenia. Zmiana metody podwyższania świadczenia w przyszłości nie pozbawiła odwołującego się prawa do jego waloryzacji, a w konsekwencji sytuacja prawna skarżącego w zakresie istotnych elementów już ukształtowanego i przysługującego mu prawa do świadczenia nie uległa pogorszeniu.

Należy zatem przyjąć, że dostosowanie po 1 stycznia 1999r. mechanizmów waloryzacji emerytur wojskowych do powszechnych, jednolitych i równych dla wszystkich ubezpieczonych reguł waloryzowania świadczeń emerytalno-rentowych nastąpiło w drodze uprawnionej ingerencji ustawodawcy, który nie naruszył tzw. ekspektatyw maksymalnie ukształtowanych, do jakich nie zalicza się stosowania na przyszłość mechanizmów waloryzowania tych świadczeń. Tego typu mechanizmy mogą być legislacyjnie modyfikowane z mocą *ex nunc*. Ustawodawca nie tylko był legitymowany, ale nawet zobowiązany do realizacji zawartej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP zasady równości wobec prawa wszystkich obywateli znajdujących się w podobnej sytuacji prawnej, w rozpoznawanej sprawie - posiadających status emeryta, a w szczególności do zapewnienia zasady równości wszystkich ubezpieczonych niezależnie od

systemu ubezpieczeń społecznych (zaopatrzeniowego lub powszechnego), któremu podlegają. W takim postrzeganiu normatywnym, określona data zakończenia służby wojskowej i uzyskanie uprawnień z wojskowego zaopatrzenia emerytalnego nie jest usprawiedliwionym kryterium zróżnicowania wojskowych uprawnień zaopatrzeniowych dla utrzymania korzystniejszego mechanizmu waloryzacji „starszych” emerytur wojskowych w porównaniu do tego samego typu świadczeń, które uprawnieni nabywają Po 1 stycznia 1999r. i które następnie miałyby podlegać mniej korzystnym sposobom waloryzacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 listopada 2009r., sygn. I UK 294/09, niepublikowane).

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku powołał się także słusznie na stanowisko Sadu Najwyższego, wyrażone w wyroku z 1 września 2010r., (w sprawie o sygn. akt II UK 97/10), które Sąd Apelacyjny rozpoznający niniejszą sprawę także podziela. W przywołanym judykacie Sąd Najwyższy uznał, że mechanizm waloryzowania świadczeń emerytalno-rentowych określony w art. 6 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy, w brzmieniu nadanym przez art. 159 pkt 1 ustawy emerytalnej, ma zastosowanie także do świadczeń, do których prawo powstało przed 1 stycznia 1999r. Z uzasadnienia tego wyroku wynika, że ustawa o emeryturach i rentach z FUS nie zmodyfikowała sposobu waloryzacji wojskowych emerytur i rent z mocą wsteczną, ale na przyszłość, a sam mechanizm (metoda) podwyższania ustalonych już świadczeń nie jest równoznaczny z prawem do waloryzacji i nie jest jego istotą.

Należy zatem uznać, że dostosowanie po 1 stycznia 1999r. mechanizmów waloryzacji emerytur wojskowych do powszechnych, jednolitych i równych dla wszystkich ubezpieczonych reguł waloryzowania świadczeń emerytalno-rentowych nastąpiło w drodze uprawnionej ingerencji ustawodawcy, który nie naruszył praw tymczasowych maksymalnie ukształtowanych, do jakich nie zalicza się stosowania na przyszłość mechanizmów waloryzowania świadczeń. Tego typu mechanizmy mogą być, legislacyjnie modyfikowane z mocą ex nunc. Ustawodawca nie tylko był legitymowany, ale nawet zobowiązany do realizacji zawartej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP zasady równości wobec prawa wszystkich obywateli znajdujących się w podobnej sytuacji prawnej (posiadających status emeryta), a w szczególności do zapewnienia zasady równości wszystkich ubezpieczonych niezależnie od systemu ubezpieczeń (zaopatrzeniowego lub powszechnego), któremu podlegają.

Uwzględniając wszystkie aspekty przedstawionych wyżej rozważań, Sąd odwoławczy doszedł do wniosku, że zarzuty apelacji odwołującego się, zarówno te o charakterze procesowym, jak i materialnoprawnym, nie mogły odnieść zamierzonego przez apelującego skutku i doprowadzić do uchylecia bądź zmiany zaskarżonego wyroku, gdyż okazały się chybione. Apelacja zatem jako bezzasadna podlegała oddaleniu, o czym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 385 k.p.c.

W przedmiocie kosztów postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności strony za wynik procesu, ustalając kwotę kosztów zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej, należnych pełnomocnikowi organu rentowego na podstawie §10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r. poz. 1800 ze zm.), przy zastosowaniu stanu prawnego obowiązującego w dniu wniesienia apelacji.

Ewa Stryczyńska (spr.) Agnieszka Ambroziak Anita Górecka